

دوره دهم - سال اول

شماره چاپ: ۱۱۵

تاریخ چاپ: ۱۳۹۵/۴/۳۰

شماره ثبت: ۱۰۴

«لایحه احکام مورد نیاز اجرای

برنامه ششم توسعه

اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران (۱۳۹۹-۱۳۹۵) - ویرایش جدید»

(حوزه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای)

کد موضوعی: ۲۱۰

شماره مسلسل: ۱۵۱۴۶

مهرماه ۱۳۹۵

به نام خدا

فهرست مطالب

۱	چکیده.....
۲	مقدمه.....
۳	فصل اول – بررسی سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی و برنامه ششم توسعه مرتبط با آموزش‌های فنی و حرفه‌ای.....
۵	فصل دوم – تحلیل و نقد سند برنامه ششم توسعه در حوزه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای.....
۲۰	نتیجه‌گیری و پیشنهاد.....
۲۱	منابع و مآخذ.....

«لایحه احکام مورد نیاز اجرای برنامه ششم توسعه
اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران
(۱۳۹۹-۱۳۹۵) - ویرایش جدید»
(حوزه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای)

چکیده

قوانین برنامه که با ارائه لایحه و تصویب مجلس و تأیید شورای نگهبان و جاهت قانونی می‌یابند مبتنی بر سیاست‌های کلی برنامه تدوین می‌شوند. در لایحه برنامه ششم که سومین لایحه برنامه (از ۴ لایحه) در راستای تحقق اهداف سند چشم‌انداز توسعه کشور است علاوه بر سیاست‌های کلی برنامه، سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی نیز مدنظر بوده‌اند. لایحه برنامه نیز که حاوی احکام کلی است به پیوست سندی را به همراه دارد که حاوی برخی از اهداف و اقدامات اساسی دولت در راستای تحقق اهداف تعیین شده برای دستگاه‌ها می‌باشد.

در این گزارش سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی و برنامه ششم توسعه با سند برنامه مقایسه شده است. سیاست‌های کلی فوق‌الذکر در حوزه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای حداقل چهار هدف مهم را دنبال می‌کنند. رشد بهره‌وری، سهم‌بری عادلانه عوامل تولید، ایجاد اشتغال مؤثر و مولد و توسعه روستایی که باید از طریق توانمندسازی نیروی کار، تنظیم رابطه تحصیل با اشتغال، ارتقای سهم آموزش و مهارت و حمایت‌های ویژه از فعالیت‌های کارآفرینی و اشتغال‌زایی محقق شوند.

در سند لایحه برنامه ششم توسعه، در چهار محور، موضوع آموزش‌های فنی و حرفه‌ای مطرح شده است. تبیین وضعیت، اهم اقدامات دولت، اهم چالش‌ها و برنامه راهبردی این محورها هستند. برنامه راهبردی نیز شامل راهبردها، سیاست‌ها و اقدام‌های اساسی است. هر کدام از این محورها و برنامه‌ها نقاط قوت و ضعفی را به دنبال دارد که در گزارش به نحو تفصیلی مورد بررسی قرار گرفته است. مهمترین نقطه قوت سند، پوشش‌دهی به سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی و برنامه ششم توسعه است. افزون بر این مطالب مواردی از نقاط ضعف این سند را نیز می‌توان به شرح ذیل برشمرد:

شاخص‌های ارائه شده برای سنجش آموزش‌های فنی و حرفه‌ای صرفاً کمی بوده و نمی‌توانند وضع موجود و مطلوب را ترسیم نمایند.

اهداف مذکور در سند همه سیاست‌های این حوزه را پوشش نمی‌دهند.

مقدمه

سند چشم‌انداز، افقی برای توسعه ایران در زمینه‌های مختلف فرهنگی، اقتصادی، سیاسی و اجتماعی است. برنامه ششم توسعه سومین برنامه در راستای تحقق این سند است.

قوانین برنامه معمولاً با توجه به قانون اساسی، مبتنی بر سیاست‌های کلی برنامه و برخی دیگر از سیاست‌های کلی و همچنین بررسی کارشناسی نسبت به وضع موجود و نیازهای ضروری کشور تنظیم می‌گردد. در حال حاضر سیاست‌های کلی برنامه ششم و سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی محورهای مهم تنظیم لایحه برنامه ششم توسعه است.

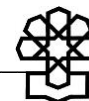
رهبر معظم انقلاب در مقدمه سند سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی متذکر شده‌اند که با توجه به استعدادها، ذخایر و منابع غنی و نیروی انسانی کارآمد در کشور باید از الگوی اقتصادی بومی و علمی برآمده از فرهنگ انقلابی و اسلامی که همان اقتصاد مقاومتی است با رویکرد جهادی، انعطاف‌پذیر، مولد، درون‌زا، پیشرو و برون‌گرا پیروی کند تا بر همه مشکلات اقتصادی فائق آید.

لایحه برنامه ششم توسعه حاوی احکامی مختصر است، اما در عوض در سند پیوست آن برخی از برنامه‌هایی که به زعم دولت نیازی به حکم ندارند و امکان اجرای آن یا فراهم است یا نیازمند لایحه جداگانه‌ای است ارائه شده است. در این سند همچنین شاخص‌های کمی، برای برخی از برنامه‌ها ذکر شده است.

یکی از موضوعاتی که در لایحه برنامه ششم از آن اثری نیست، موضوع آموزش‌های فنی و حرفه‌ای است، البته در سند لایحه به بسیاری از اهداف، چالش‌ها و برنامه‌های راهبردی در این حوزه توجه شده است. برای مثال موضوع تشکیل نهاد ملی که بیش از ۳۰ سال است مورد نظر قوانین برنامه هم بوده اما اجرا نشده است مورد توجه قرار گرفته است. راهکار دولت در این زمینه ارائه لایحه از سوی دولت به مجلس جهت تشکیل نهاد ملی است.

شاخص‌های کمی در قلمرو آموزش‌های فنی و حرفه‌ای، هم در حوزه آموزش‌های رسمی و هم غیررسمی در سند ارائه شده است البته صحت و سقم، علمی و کارشناسی بودن این شاخص‌ها موضوع دیگری است که درباره آن توضیحاتی داده می‌شود.

این گزارش به بررسی تطابق میان سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی و سیاست‌های کلی برنامه ششم توسعه با سند لایحه برنامه ششم توسعه می‌پردازد. همچنین کارآیی راه‌حل‌ها و اقدامات پیشنهادی برای حل مسائل و چالش‌های پیش‌رو نیز مورد بررسی قرار خواهد گرفت.

فصل اول - بررسی سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی و برنامه ششم توسعه مرتبط با آموزش‌های فنی و حرفه‌ای

الف) سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی

۱. بند «۳» - محور قرار دادن رشد بهره‌وری در اقتصاد با تقویت عوامل تولید، توانمندسازی نیروی کار، تقویت رقابت‌پذیری اقتصاد، ایجاد بستر رقابت بین مناطق استان‌ها و به‌کارگیری ظرفیت و قابلیت‌های متنوع در جغرافیای مزیت‌های مناطق کشور
۲. بند «۵» - سهم‌بری عادلانه عوامل تولید تا مصرف متناسب با نقش آنها در ایجاد ارزش، به‌ویژه با افزایش سهم سرمایه انسانی از طریق ارتقای آموزش، مهارت، خلاقیت، کارآفرینی و تجربه

ب) سیاست‌های کلی برنامه ششم توسعه

۱. بند «۷۶» (افزایش سهم آموزش‌های مهارتی در نظام آموزشی کشور)
۲. بند «۷۸» (تنظیم رابطه متقابل تحصیل با اشتغال و متناسب‌سازی سطوح و رشته‌های تحصیلی با نقشه جامع علمی کشور و نیازهای تولید و اشتغال)
۳. بند «۴۵» (فرهنگ‌سازی و ایجاد زمینه‌ها و ترتیبات لازم برای تحقق سیاست‌های کلی جمعیت)
- بند «۸» سیاست‌های کلی جمعیت: توانمندسازی جمعیت در سن کار با فرهنگ‌سازی و اصلاح، تقویت و سازگار کردن نظامات تربیتی و آموزش‌های عمومی، کارآفرینی، فنی و حرفه‌ای و تخصصی با نیازهای جامعه و استعدادها و علائق آنان در جهت ایجاد اشتغال مؤثر و مولد)
۴. بند «۲۰» (اتخاذ برنامه‌ها و اقدامات اجرایی جهت توسعه روستایی کشور برای تثبیت جمعیت و تشویق مهاجرت به مناطق روستایی و عشایری (کانون تولید و ارزش‌آفرینی) با برنامه‌ریزی و مدیریت بهینه در سطح ملی، منطقه‌ای و محلی، تعیین سهم واقعی در توزیع منابع و ارتقای شأن و منزلت اجتماعی، ایجاد فرصت‌های جدید اقتصادی و حمایت‌های ویژه از فعالیت‌های کارآفرینی و اشتغال‌زایی مزیت‌دار بومی و مقاوم‌سازی تأسیسات و زیرساخت‌ها و اماکن روستایی با تأکید بر بند «۹» سیاست‌های کلی کشاورزی)

جدول ۱. سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی و برنامه ششم توسعه و اهداف مرتبط با حوزه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای

اهداف مرتبط با حوزه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای	سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی و برنامه ششم	ردیف
– رشد بهره‌وری در اقتصاد با توانمندسازی نیروی کار	بند «۳» – محور قرار دادن رشد بهره‌وری در اقتصاد با تقویت عوامل تولید، توانمندسازی نیروی کار، تقویت رقابت‌پذیری اقتصاد، ایجاد بستر رقابت بین مناطق استان‌ها و به‌کارگیری ظرفیت و قابلیت‌های متنوع در جغرافیای مزیت‌های مناطق کشور	۱
– سهم‌بری عادلانه عوامل تولید با افزایش سهم سرمایه انسانی از طریق: ارتقای آموزش، ارتقای مهارت، ارتقای خلاقیت، ارتقای کارآفرینی ارتقای تجربه	بند «۵» – سهم‌بری عادلانه عوامل تولید تا مصرف متناسب با نقش آنها در ایجاد ارزش، به‌ویژه با افزایش سهم سرمایه انسانی از طریق ارتقای آموزش، مهارت، خلاقیت، کارآفرینی و تجربه	۲
– افزایش سهم آموزش‌های مهارتی در نظام آموزشی کشور	بند «۷۶» (افزایش سهم آموزش‌های مهارتی در نظام آموزشی کشور)	۳
– تنظیم رابطه تحصیل با اشتغال – متناسب‌سازی رشته‌های تحصیلی و سطوح آنها با نقشه جامع – متناسب‌سازی رشته‌های تحصیلی و سطوح آنها با نیازهای تولید – متناسب‌سازی رشته‌های تحصیلی و سطوح آنها با نیازهای اشتغال	بند «۷۸» (تنظیم رابطه متقابل تحصیل با اشتغال و متناسب‌سازی سطوح و رشته‌های تحصیلی با نقشه جامع علمی کشور و نیازهای تولید و اشتغال)	۴
– توانمندسازی جمعیت در سن کار با فرهنگ‌سازی و اصلاح، تقویت و سازگار کردن نظامات تربیتی و آموزش‌های عمومی، کارآفرینی، فنی و حرفه‌ای و تخصصی با نیازهای جامعه و استعدادها و علائق آنان – ایجاد اشتغال مؤثر و مولد	بند «۴۵» (فرهنگ‌سازی و ایجاد زمینه‌ها و ترتیبات لازم برای تحقق سیاست‌های کلی جمعیت). بند «۸» سیاست‌های کلی جمعیت: توانمندسازی جمعیت در سن کار با فرهنگ‌سازی و اصلاح، تقویت و سازگار کردن نظامات تربیتی و آموزش‌های عمومی، کارآفرینی، فنی و حرفه‌ای و تخصصی با نیازهای جامعه و استعدادها و علائق آنان در جهت ایجاد اشتغال مؤثر و مولد)	۵
– توسعه روستایی (کانون تولید و ارزش‌آفرینی) – حمایت‌های ویژه از فعالیت‌های کارآفرینی و اشتغال‌زایی مزیت‌دار بومی	بند «۲۰» (اتخاذ برنامه‌ها و اقدامات اجرایی جهت توسعه روستایی کشور برای تثبیت جمعیت و تشویق مهاجرت به مناطق روستایی و عشایری (کانون تولید و ارزش‌آفرینی) با برنامه‌ریزی و مدیریت بهینه در سطح ملی، منطقه‌ای و محلی، تعیین سهم واقعی در توزیع منابع و ارتقای شأن و منزلت اجتماعی، ایجاد فرصت‌های جدید اقتصادی و حمایت‌های ویژه از فعالیت‌های کارآفرینی و اشتغال‌زایی مزیت‌دار بومی و مقاوم‌سازی تأسیسات و زیرساخت‌ها و اماکن روستایی با تأکید بر بند «۹» سیاست‌های کلی کشاورزی)	۶

به نظر می‌رسد سیاست‌های کلی، حداقل چهار هدف مهم را دنبال می‌کند:

۱. رشد بهره‌وری در اقتصاد

۲. سهم‌بری عادلانه عوامل تولید

۳. ایجاد اشتغال مؤثر و مولد

۴. توسعه روستایی

این اهداف باید از طریق:

توانمندسازی جمعیت در سن کار، تنظیم رابطه تحصیل با اشتغال، ارتقای سطح آموزش و مهارت، افزایش سطح آموزش‌های مهارتی، سازگار کردن نظامات تربیتی و آموزشی مهارتی، حمایت‌های ویژه از فعالیت‌های کارآفرینی و اشتغال‌زایی محقق شوند.

بررسی سیاست‌های کلی نظام نشان می‌دهد که در بسیاری از سیاست‌های کلی به موضوعاتی مانند مهارت‌آموزی، آموزش‌های فنی‌وحرفه‌ای، اشتغال، اشتغال پایدار، کارآفرینی و... تأکید شده و در هر کدام از آنها به ابعاد مختلفی از این آموزش‌ها توجه گردیده است. افزایش سهم آموزش‌های فنی‌وحرفه‌ای، تربیت نیروی انسانی ماهر و کارآمد، کاهش فقر، اشتغال پایدار، کارآفرینی و... برخی از این موارد هستند. در نهایت می‌توان گفت آموزش‌های فنی‌وحرفه‌ای و مهارتی در واقع در همه این موارد می‌تواند نقش داشته باشد.

نکته قابل توجه دیگر این است که در برخی از سیاست‌ها، به اجرای سیاست‌های یک حوزه دیگر تأکید شده است، مثلاً در بند «۴۵» سیاست‌های کلی برنامه ششم، به تحقق سیاست‌های کلی جمعیت اذعان شده است که در حوزه آموزش‌های فنی‌وحرفه‌ای بند «۸» آن مطرح می‌شود، لذا همان‌گونه که مشاهده می‌شود یک بند از سیاست‌های کلی برنامه ششم خواهان تحقق تمام سیاست‌های کلی جمعیت شده است.

فصل دوم – تحلیل و نقد سند برنامه ششم توسعه در حوزه آموزش‌های فنی‌وحرفه‌ای

در این سند از صفحه ۳۷۹ با عنوان آموزش فنی‌وحرفه‌ای و مهارت‌آموزی، آموزش‌های فنی‌وحرفه‌ای بررسی و سیاست‌ها و اقدامات اساسی مورد نظر دولت در این زمینه مطرح شده است.

عناوین مطروحه در این بخش عبارتند از:

(الف) تبیین وضعیت

(ب) اهم اقدامات دولت

(ج) اهم چالش‌ها

(د) برنامه راهبردی

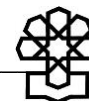
- اهداف کلی و راهبردها (تقویت انسجام و یکپارچگی نظام آموزش فنی و حرفه‌ای و مهارت‌آموزی، افزایش بهره‌وری در کاربرد منابع، ایجاد قدرت انطباق مراکز با نیازها، افزایش اثربخشی آموزش فنی و حرفه‌ای و مهارت‌آموزی، گسترش مشارکت‌های بخش دولتی و غیردولتی آموزش فنی و حرفه‌ای و مهارت‌آموزی)،

- اهداف کمی (تقویت انسجام و یکپارچگی نظام آموزش فنی و حرفه‌ای و مهارت‌آموزی، گسترش مشارکت‌های بخش دولتی و غیردولتی آموزش فنی و حرفه‌ای و مهارت‌آموزی، ایجاد قدرت انطباق مراکز با نیازها)،

راهبردها، سیاست‌ها و اقدام‌های اساسی (فراهم آوردن شرایط و امکانات نهادی، توسعه همکاری بین زیرنظام‌ها و تقویت مسیرهای پیوستگی آنها، ارتقای بهره‌وری و.....).

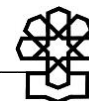
جدول ۲. عناوین مطروحه در سند و بررسی نقاط ضعف

عنوان	موضوعات مطروحه	نقاط ضعف
۱. تبیین وضعیت	۱. در حوزه آموزش غیررسمی - ارائه ۳۲۱ میلیون نفر ساعت آموزش غیررسمی - ارائه ۷۵ درصد آموزش توسط بخش غیردولتی (هدف دولت برای پایان برنامه ۵۷۸ میلیون نفر ساعت است)	- وضع موجود به صورت دقیق و همه‌جانبه و کامل تبیین نشده است. فقط به کمیت ارائه آموزش اشاره شده است. - شاخص‌های لازم برای وضع موجود در نظر گرفته نشده است.
	۲. در حوزه آموزش رسمی (آموزش متوسطه) - در حال حاضر تعداد هنرجویان ۶۹۱ هزار نفر است. - در حال حاضر ۳۸/۲ درصد دانش‌آموزان متوسطه فنی و حرفه‌ای و کاردانش هستند که برای پایان برنامه هدف دولت ۴۱ درصد است	- وضع مطلوب همراه با شاخص به صورت مستند و کامل دیده نشده است. - با وجود توجه به شاخص‌هایی مانند مشارکت بخش خصوصی، کیفیت آموزش، ارتباط با بازار کار، میزان دسترسی زنان به آموزش‌های فنی و حرفه‌ای، آموزش زنان روستایی، افزایش نامتوازن سهم آموزش متوسطه کاردانش، کاهش تقاضا دوره کاردانی و.... در بخش چالش‌ها اثری از آن در تبیین وضعیت، چه وضع موجود و چه وضع مطلوب دیده نمی‌شود.
	۳. در حوزه آموزش عالی مهارتی - تحصیل یک میلیون و نودوشش هزار دانشجوی کاردانی که ۴۴ درصد سهم علمی کاربردی، ۳۰ درصد سهم دانشگاه آزاد اسلامی، ۱۵ درصد سهم دانشگاه فنی و حرفه‌ای و ۱۰ درصد سهم مؤسسات آموزش عالی غیردولتی (در حال حاضر یک میلیون و ۳۸۳ هزار نفر دانشجوی کاردانی داریم که هدف دولت برای پایان برنامه یک میلیون و ۴۵۰ هزار نفر است)	- در بررسی وضع موجود می‌بایست به شاخص‌های درون داد (مانند نیروی انسانی، تجهیزات، منابع مالی، فضا، زمان آموزش، قوانین و مقررات و....)، فرآیند (مانند بهره‌وری، شیوه کارآموزی، کمترین افت تحصیلی، شیوه تدریس نوین و....)، برون داد (ارتقای کیفیت آموزش، به روز بودن آموزش‌ها، رشد کارآفرینی، افزایش کمی آموزش)، پیامد و نتیجه (اشتغال پایدار، رشد بهره‌وری، افزایش سرانه تولید ناخالص داخلی، رقابت‌پذیری محصولات با بازارهای بین‌المللی یا منطقه‌ای) توجه شود.
	۴. آموزش کارکنان دولت ۲۳ ساعت سالیانه	- بررسی وضع موجود حتماً باید با توجه به

عنوان	موضوعات مطروحه	نقاط ضعف
		<p>شاخص‌های کمی و کیفی استاندارد انجام شود.</p> <p>- کل نظام آموزش فنی و حرفه‌ای از یکسو و سپس بخش‌های ارائه‌دهنده از سوی دیگر می‌بایست بررسی شود.</p> <p>- در این قسمت وضعیت کمی بخش‌های ارائه‌دهنده (دستگاه‌های ذیربط) بررسی و نتیجه‌گیری کلی شده است. درحالی که کلیات و جزئیات باید جداگانه و شفاف بررسی شود.</p> <p>- ۴ برنامه چهارم تا هفتم توسعه باید تحقق بخش اهداف سند چشم‌انداز باشند. لذا در تدوین سند برنامه ششم باید میزان تحقق اهداف در ۲ برنامه قبلی مشخص شده و سپس برای ۲ برنامه بعد، هدفگذاری صحیح صورت پذیرد. شاخص‌های کمی ارائه شده در سند حاکی از عدم انجام این امر است.</p> <p>- مشخص نیست در حوزه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای وضعیت ما نسبت به ۲۵ کشور مورد مقایسه چگونه است. (با شاخص‌های بین‌المللی).</p> <p>- با وجود توجه به موضوع آموزش کارکنان دولت در این بخش، میزان اهداف کمی همانند سایر ارائه‌دهندگان ارائه نشده است.</p>
۲. اهمیت اقدامات دولت	<p>- بسترسازی لازم برای ایجاد توازن در شاخه‌ها و رشته‌های تحصیلی متناسب با استعداد و علائق دانش‌آموزان و نیاز بازار کار</p> <p>- انجام مطالعات آمایش سرزمین در آموزش عالی با هدف مأموریت‌گرا کردن مؤسسات آموزش عالی</p> <p>- گسترش آموزش زنان روستایی در چند استان کشور</p> <p>- توسعه کاربرد پژوهش در زمینه آموزش فنی و حرفه‌ای و کاردانش</p> <p>- گسترش آموزش مهارتی جوار کارخانه</p> <p>- خرید خدمات از بخش غیردولتی</p> <p>- توسعه آموزش‌ها در حاشیه شهرها و سکونتگاه‌های غیررسمی</p>	<p>- رابطه مهم اقدامات دولت با تبیین وضعیت مشخص نیست. موضوعاتی که در این بخش به آن توجه شده در تبیین وضعیت دیده نمی‌شوند.</p> <p>- مشخص نیست آیا این اقدامات نسبت به گذشته صورت گرفته است یا برنامه دولت برای آینده است.</p> <p>- مهم اقدامات به صورت کلی بیان شده است.</p> <p>- در برخی قسمت‌ها بخش‌ها و اجزا دیده شده‌اند و در برخی از بخش‌ها موضوعات کلی مانند خرید خدمات از بخش غیردولتی، یا گسترش آموزش مهارتی جوار کارخانه و.....</p>
۳. اهمیت چالش‌ها	<p>در حوزه آموزش‌های غیررسمی:</p> <p>- کاهش مشارکت بخش خصوصی</p> <p>- ارائه آموزش با کیفیت نامناسب و اثربخشی پایین</p> <p>- ارتباط ناکافی با بازار کار و ادامه عرضه محوری</p>	<p>- مشخص نیست آیا منظور از بخش خصوصی آموزشگاه‌های آزاد هستند یا اصناف و بنگاه‌های اقتصادی</p> <p>- علت کاهش مشارکت بخش خصوصی مورد اشاره قرار نگرفته است.</p>

نقاط ضعف	موضوعات مطروحه	عنوان
<p>- وضعیت موجود و مطلوب سطح آموزش زنان روستایی با شاخص ارائه نشده است لذا مفهوم واقعی عدم کفایت روشن نیست.</p> <p>- به طور کلی چالش‌ها غیرمستند و بدون دلیل کارشناسی بیان شده به عنوان مثال ادامه وضع موجود چگونه دلیلی بر کاهش تعداد هنرآموزان دختر، کاهش جمعیت متقاضی ورود به دوره کاردانی، توسعه نامتوازن بخش دولتی و غیردولتی در شاخه‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش می‌تواند باشد مشخص نیست.</p> <p>- مشخص نیست آیا منظور از تداوم بیکاری جمعیت فارغ‌التحصیل و عدم جذب آنها در بازار کار فارغ‌التحصیلان فنی و حرفه‌ای هستند یا سایر فارغ‌التحصیلان؟</p>	<p>- عدم کفایت آموزش زنان روستایی</p> <p>- انجام فعالیت‌های موازی بین دستگاه‌های مجری</p> <p>در حوزه آموزش‌های رسمی متوسطه :</p> <p>- کاهش تعداد هنرآموزان دختر</p> <p>- توسعه نامتوازن بخش دولتی و غیردولتی در شاخه‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش</p> <p>- عدم کفایت تجهیزات و امکانات آموزشی و فرسودگی تجهیزات موجود در هنرستان‌ها</p> <p>- در حوزه آموزش‌های رسمی عالی</p> <p>- کاهش جمعیت متقاضی ورودی</p> <p>- کاهش تقاضای این آموزش‌ها</p> <p>- عدم تکمیل ظرفیت‌های ایجاد شده به ویژه برای بخش غیردولتی</p> <p>- عدم جذب فارغ‌التحصیلان در بازار کار</p> <p>- تداوم بیکاری جمعیت فارغ‌التحصیل</p> <p>- استمرار عدم توازن توسعه کمی در استان‌ها</p>	
<p>اشکال اساسی در این بخش رابطه اهداف و راهبرد است.</p> <p>در حقیقت در اینجا راهبردها هدف هستند، به عبارت بهتر اهداف و راهبرد یکی شده است. در حالی که در این قسمت باید استراتژی تعریف می‌شد.</p> <p>به عنوان مثال برای اینکه بخش خصوصی مشارکت بیشتری داشته باشد می‌توان حالت‌های مختلفی را تصور کرد:</p> <p>مشارکت بخش خصوصی در تصمیم‌گیری، در اجرای دوره‌ها،</p> <p>در ارزشیابی از برنامه‌ها،</p> <p>در دریافت تسهیلات مالی،</p> <p>در کمک گرفتن از بخش دولتی،</p> <p>در ارزشیابی از عملکرد بخش دولتی،</p> <p>و در نهایت هر کدام که مورد نظر بود بیان می‌شد.</p>	<p>- تقویت انسجام و یکپارچگی نظام آموزش فنی و حرفه‌ای و مهارت‌آموزی</p> <p>- افزایش بهره‌وری در کاربرد منابع</p> <p>- ایجاد قدرت انطباق مراکز با نیازها</p> <p>- افزایش اثربخشی آموزش فنی و حرفه‌ای و مهارت‌آموزی</p> <p>- گسترش مشارکت‌های بخش دولتی و غیردولتی آموزش فنی و حرفه‌ای و مهارت‌آموزی</p>	<p>۴. برنامه راهبردی</p>

در جدول ۳ اهم چالش‌ها با توجه به نوع آموزش احصا شده است.

جدول ۳. اهم چالش‌ها در حوزه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای

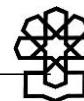
رسمی و غیررسمی از منظر سند برنامه ششم

اهم چالش‌ها در حوزه آموزش‌های عالی	اهم چالش‌ها در حوزه آموزش متوسطه	اهم چالش‌ها در حوزه آموزش‌های غیررسمی	ردیف
کاهش جمعیت متقاضی ورودی	کاهش تعداد هنرآموزان دختر	کاهش مشارکت بخش خصوصی	۱
کاهش تقاضای این آموزش‌ها	توسعه نامتوازن بخش دولتی و غیردولتی در شاخه‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش	ارائه آموزش با کیفیت نامناسب و اثربخشی پایین	۲
عدم تکمیل ظرفیت‌های ایجاد شده به‌ویژه برای بخش غیردولتی	عدم کفایت تجهیزات و امکانات آموزشی و فرسودگی تجهیزات موجود در هنرستان‌ها	ارتباط ناکافی با بازار کار و ادامه عرضه محوری	۳
عدم جذب فارغ‌التحصیلان در بازار کار		عدم کفایت آموزش زنان روستایی	۴
تداوم بیکاری جمعیت فارغ‌التحصیل		انجام فعالیت‌های موازی بین دستگاه‌های مجری	۵
استمرار عدم توازن توسعه کمی در استان‌ها			۶

در این بخش به بررسی راهبردها و اقدامات اساسی مورد نظر دولت با سیاست‌های کلی می‌پردازیم تا میزان ارتباط میان سیاست‌های کلی و سند برنامه مشخص شود. این مقایسه در جدول ۴ ارائه شده است.

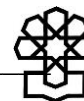
جدول ۴. بررسی و نسبت‌سنجی راهبردها، اقدام‌های اساسی سند برنامه ششم توسعه با سیاست‌های کلی برنامه ششم و اقتصاد مقاومتی

ردیف	اهداف کلی بخش	راهبرد	اقدام اساسی	سیاست‌های کلی	توضیحات
۱	تقویت انسجام و یکپارچگی نظام آموزش فنی‌وحرفه‌ای و مهارت‌آموزی	فراهم آوردن شرایط و امکانات نهادی	- اقدام برای تهیه لایحه مرجع ملی - اقدام برای تهیه لایحه قانون پایه آموزش فنی‌وحرفه‌ای	- بند «۴۵» سیاست‌های کلی برنامه ششم توسعه (بند «۸» سیاست‌های کلی جمعیت)	فرهنگ‌سازی و اصلاح، تقویت و سازگار کردن نظامات تربیتی و آموزشی با نیازهای جامعه نیازمند هماهنگی میان نظام‌های آموزشی رسمی و غیررسمی است که بدون تشکیل نهاد ملی ممکن نیست. به‌علاوه سایر آموزش‌ها، در قالب قانون اهداف و وظایف ضابطه‌مند هستند درحالی‌که آموزش‌های فنی‌وحرفه‌ای از این شرایط محرومند، لذا نیازمند قانون پایه هم هستند.
۲	افزایش بهره‌وری در کاربرد منابع	توسعه همکاری و هماهنگی بین زیرنظام‌ها و تقویت مسیرهای پیوستگی آنها	- تهیه برنامه عمل برای اجرای قانون الزام به فراگیری آموزش فنی‌وحرفه‌ای - تعیین ظرفیت‌های موجود آموزشی به تفکیک استان‌ها برای کاهش شکاف بین ظرفیت و عملکرد در حوزه‌های مورد تقاضا - تعیین شاخص‌های بهره‌وری در دستگاه‌های عرضه‌کننده و رصد آنها درخصوص تحول شاخص‌های بهره‌وری	- بند «۳» سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی - بند «۴۵» سیاست‌های کلی برنامه ششم توسعه	افزایش بهره‌وری در بند «۳» سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی مورد توجه قرار گرفته است. همچنین توانمندسازی نیروی کار نیز مدنظر است که به خوبی در اهداف، راهبرد و اقدام اساسی لحاظ شده‌اند. توانمندسازی نیروی کار در بند «۸» سیاست‌های کلی جمعیت هم که بند «۴۵» سیاست‌های کلی برنامه خواستار آن است مورد تأکید بوده است. ایجاد بستر رقابت بین مناطق و استان‌ها و توجه به مزیت‌های مناطق نیز در بند «۳» ذکر شده است.
	افزایش بهره‌وری در کاربرد منابع	ارتقای بهره‌وری در عرضه‌کنندگان آموزش فنی‌وحرفه‌ای و مهارت‌آموزی	- ایجاد رشته‌های تربیت نیروی انسانی متخصص در برنامه‌ریزی، مدیریت و اقتصاد آموزش فنی‌وحرفه‌ای و مهارت‌آموزی در سطح کارشناسی ارشد و دکتری	- بندهای «۳» و «۵» سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی	در راستای رشد بهره‌وری تربیت نیروی انسانی متخصص که در بندهای «۳» و «۵» سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی تأکید شده است در اهداف و اقدام‌های دولت موضوعیت یافته است.

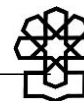
ردیف	اهداف کلی بخش	راهبرد	اقدام اساسی	سیاست‌های کلی	توضیحات
	افزایش بهره‌وری در کاربرد منابع	ارتقای پایداری منابع مالی و بازرنگری در تخصیص منابع دولتی بین زیرنظام‌های آموزش فنی‌وحرفه‌ای و مهارت‌آموزی	- افزایش کیفیت محصولات و خدمات تولیدی عرضه‌کنندگان آموزش و گسترش بازاریابی برای فروش آنها - تهیه و تدوین لوایح و مقررات لازم برای مشارکت مالی بنگاه‌ها در آموزش کارکنان دولت - مدیریت در راستای تولیدی کردن هنرستان‌ها - استفاده از ظرفیت خیرین و واقفین	- بندهای «۳» و «۵» سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی	در بندهای «۳» و «۵» سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی در راستای افزایش بهره‌وری، به تقویت رقابت‌پذیری اقتصاد اشاره شده که بدون افزایش کیفیت محصولات و خدمات تولیدی عرضه‌کنندگان میسر نیست.
۳	ایجاد قدرت انطباق مراکز با نیازها	دسترسی گروه‌های خاص به آموزش‌های مهارتی	- توسعه آموزش بهره‌برداران کشاورزی به‌ویژه زنان روستایی در سال‌های ۱۳۹۶ الی ۱۳۹۹ - مطالعه نمونه‌ای برای تهیه برنامه‌های مناسب گسترش آموزش زنان روستایی در چند استان - بهره‌برداری ظرفیت‌ها و منابع موجود در آموزش کشاورزی و به‌کارگیری آنها - در نظر گرفتن سرفصل مشخص برای آموزش مهارتی در سکونتگاه‌های غیررسمی	- بند «۲۰» سیاست‌های کلی برنامه ششم توسعه - بند «۳» سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی - بندهای «۷۸» و «۷۶» سیاست‌های کلی برنامه ششم توسعه	توسعه روستایی با برنامه‌ریزی و مدیریت و ارتقای شأن و منزلت اجتماعی آنها که در بند «۲۰» سیاست‌های کلی برنامه ششم ذکر شده با توسعه آموزش بهره‌برداران کشاورزی و بهره‌برداری از ظرفیت‌ها و منابع در اقدام‌های دولت پاسخ داده شده است.

ردیف	اهداف کلی بخش	راهبرد	اقدام اساسی	سیاست‌های کلی	توضیحات
			<ul style="list-style-type: none"> - دعوت از بخش غیردولتی برای عرضه آموزش مورد نیاز گروه‌های خاص - گسترش و بهبود آموزش فنی و حرفه‌ای در جهت افزایش مهارت نیروی کار 		
	ایجاد قدرت انطباقی مراکز با نیازها	ارتقای کیفی آموزش متوسطه فنی و حرفه‌ای و کاردانش	<ul style="list-style-type: none"> - ساماندهی نیروی انسانی متخصص شاخه‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش - برنامه‌ریزی و طراحی سازوکار لازم برای تجهیز کارگاه‌ها و آزمایشگاه‌های کاردانش و فنی و حرفه‌ای به تفکیک استان با استفاده از منابع بند «ب» ماده (۶۵) قانون الحاق (موادی به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) مصوب ۱۳۹۳/۱۲/۴) - برنامه‌ریزی برای ایجاد و تجهیز هنرستان‌ها - برنامه‌ریزی برای بازتوزیع نیروی انسانی موجود - برنامه‌ریزی نظام‌مند برای ارتقای توانمندی‌های دانشی و عملی 	<ul style="list-style-type: none"> - بند «۵» سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی - بندهای «۷۸» و «۴۵» سیاست‌های کلی برنامه ششم - بند «۸» توسعه سیاست‌های کلی جمعیت 	توجه به تربیت نیروی انسانی متخصص و توانمند و توسعه کارآفرینی در بندهای «۵» سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی و بندهای «۷۸» و «۴۵» سیاست‌های کلی برنامه ششم مورد توجه قرار گرفته و دولت نیز اقدامات اساسی در این راستا را در نظر گرفته است.

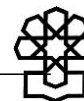
ردیف	اهداف کلی بخش	راهبرد	اقدام اساسی	سیاست‌های کلی	توضیحات
			هنرآموزان - توسعه فرهنگ کار و کارآفرینی در هنرستان‌ها و برگزاری جشنواره کارآفرینی - نهادینه‌سازی پژوهش در زمینه آموزش فنی و حرفه‌ای و کاردانش - تدوین طرح کیفیت‌بخشی به هنرستان‌ها - کاربست نظام اعتباربخشی به هنرستان‌ها - گسترش آموزش مهارتی جوار کارخانه		
	ایجاد قدرت انطباق مراکز با نیازها	ارتقای کیفی آموزش عالی مهارتی	- برقراری ارتباط مستمر وزارت آموزش و پرورش با وزارت علوم برای تنظیم فعالیت‌ها و برنامه‌های آموزش فنی و حرفه‌ای متوسطه و عالی - تنظیم برنامه‌های مرتبط با نیروی انسانی مبتنی بر مأموریت‌های دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی مهارتی - استفاده از ظرفیت‌های موجود دانشگاه شهید رجایی و مرکز تربیت مربی و سایر مؤسسات ذیربط برای اجرایی کردن برنامه‌های دانش‌افزایی و تأمین و ارتقای مهارتی هنرآموزان،	- بند «۵» سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی - بندهای «۴۵»، «۷۶» و «۷۸» سیاست‌های کلی برنامه ششم توسعه	ارتقای کیفی نیروی انسانی از طریق ارتقای آموزش، مهارت، خلاقیت و... که در بند «۵» سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی مدنظر است با برنامه‌های دولت در حوزه‌های مختلف از جمله ارتقای مهارتی مدرسین، هنرآموزان و پیگیری وضعیت فارغ‌التحصیلان و هماهنگی میان دستگاه‌های ارائه‌دهنده دیده شده است.

ردیف	اهداف کلی بخش	راهبرد	اقدام اساسی	سیاست‌های کلی	توضیحات
			مدرسین و اعضای هیئت علمی حرفه‌ای - انجام مطالعه پیگیرانه برای تحلیل وضعیت فعالیت فارغ‌التحصیلان عالی مهارتی - گسترش آموزش مهارتی جوار کارخانه - برنامه‌ریزی گسترش دوره‌های کارورزی و کارآموزی و نظارت بر آنها - به‌کارگیری متخصصین بخش‌های اقتصادی برای تدوین استانداردهای مهارتی و برنامه درسی		
	ایجاد قدرت انطباق مراکز با نیازها	افزایش و ارتقای کیفی آموزش شغلی کارکنان دولت	- توسعه آموزش‌های شغلی کارکنان - تدوین برنامه آموزش شغلی مبتنی بر شایستگی در دستگاه‌های اجرایی - گزارش‌دهی مستمر از وضعیت آموزش شغلی کارکنان و مدیران دستگاه‌های اجرایی در سامانه معین - به‌کارگیری ظرفیت‌های مؤسسات دانشگاه جامع علمی- کاربردی و بخش غیردولتی دارای مجوز در آموزش شغلی کارکنان دولت	- بند «۳» سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی	آموزش‌های شغلی کارکنان نیز در راستای توانمندسازی نیروی کار است که در بندهای «۳» سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی و بند «۴۵» سیاست‌های کلی برنامه ششم ذکر شده است

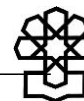
اهداف کلی بخش	راهبرد	اقدام اساسی	سیاست‌های کلی	توضیحات
ایجاد قدرت انطباق مراکز با نیازها	افزایش و ارتقای کیفی آموزش غیررسمی مهارتی	-انجام مطالعات پیگیرانه مستمر از وضعیت فعالیت کارآموزان دوره‌دیده در آموزش مهارتی غیررسمی - گسترش آموزش کارآفرینی در زمینه‌های گوناگون آموزش مهارتی - به روز نمودن محتوا و تکنولوژی آموزش مهارتی - تنظیم برنامه برای به‌کارگیری بخش غیردولتی و بنگاه‌ها در بازنگری، اصلاح و تدوین استانداردهای مهارتی و برنامه درسی - اعتبارسنجی در رتبه‌بندی مراکز آموزش فنی‌وحرفه‌ای و انتشار گزارش آن - توسعه آموزش فنی‌وحرفه‌ای برای اتحادیه‌های تعاونی و اتاق‌های تعاون - تدوین سند جامع آموزش‌های عمومی و تخصصی بخش تعاون کشور - نیازسنجی آموزشی تعاونی‌ها در بخش تعاون کشور - ارائه آموزش تخصصی تعاونی‌ها با هدف صادرات	- بند «۵» سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی - بند «۷۸» سیاست‌های کلی برنامه ششم توسعه	آموزش کارآفرینی و توجه به خلاقیت و مهارت و ارتقای این آموزش‌ها در بند «۵» سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی دیده شده است. همچنین متناسب‌سازی سطوح و رشته‌های تحصیلی با نیازهای تولید و اشتغال هم در بند «۷۸» سیاست‌های کلی برنامه ششم ذکر شده است.

ردیف	اهداف کلی بخش	راهبرد	اقدام اساسی	سیاست‌های کلی	توضیحات
	ایجاد قدرت انطباق مراکز با نیازها	توسعه هدفمند آموزش فنی و حرفه‌ای و مهارت‌آموزی در استان‌ها	<ul style="list-style-type: none"> - برنامه‌ریزی ویژه برای شاخه‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش برای استان‌های خاص در سال اول برنامه - تهیه نقشه راه توسعه و تحول آموزش فنی و حرفه‌ای و مهارت‌آموزی در استان‌ها توسط وزارت آموزش و پرورش و علوم، تحقیقات و فناوری و سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای - اجرای نمونه‌ای آموزش کاردانی پیوسته در سه سال اول برنامه و ارائه گزارش تحلیلی در سال چهارم برنامه - استخراج مؤلفه‌ها و ویژگی‌های آموزش مهارتی رسمی و غیررسمی برای استان‌ها مبتنی بر اسناد توسعه استانی و اسناد آمایشی آنها - تهیه برنامه آموزش تکمیلی به صورت برنامه ویژه یا درج در محتوای برنامه موجود آموزش مهارتی در ارتباط با موضوعات آب، انرژی و محیط زیست توسط دستگاه‌های عرضه‌کننده (در موضوعات آموزشی مرتبط) 	<ul style="list-style-type: none"> - بند «۳» سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی - بندهای «۴۵»، «۷۶» و «۷۸» سیاست‌های کلی برنامه ششم توسعه 	<p>افزایش سهم آموزش‌های مهارتی در نظام آموزشی کشور که بخش عمده آن در آموزش و پرورش و از طریق شاخه‌های کاردانش و فنی و حرفه‌ای محقق می‌شود در بند «۷۶» سیاست‌های کلی برنامه ششم توسعه مدنظر قرار گرفته است.</p> <p>نقشه راه تحول و توسعه آموزش فنی و حرفه‌ای و مهارت‌آموزی نیز بدون تنظیم رابطه تحصیل و اشتغال و برنامه درسی محقق نمی‌گردد که در بند «۷۸» سیاست‌های کلی برنامه ششم ذکر گردیده و همچنین هماهنگی میان نظامات آموزش که در بند «۸» سیاست‌های کلی جمعیت بیان شده است.</p>

اهداف کلی بخش	راهبرد	اقدام اساسی	سیاست‌های کلی	توضیحات
افزایش اثربخشی آموزش فنی و حرفه‌ای و مهارت‌آموزی	گسترش و ارتقای رویکردهای تقاضامحور	<ul style="list-style-type: none">- طراحی الگوی طبقه‌بندی مشاغل و حرفه‌ای ملی- طراحی و تدوین دانشنامه مشاغل دارای استاندارد شغلی- کمک به تکمیل داده‌ها و اطلاعات آموزش‌های مهارتی (عرضه آموزش) در نظام جامع اطلاعات بازار کار- تنظیم برنامه برای به‌کارگیری ظرفیت بخش غیردولتی و کارفرمایان در تدوین استانداردها و محتوای برنامه‌ها- توسعه مشاوره و آموزشی در مراکز فنی و حرفه‌ای- تسهیل دسترسی آحاد جامعه به مشاوره آموزش فنی و حرفه‌ای از طریق راهاندازی، بهره‌برداری و گسترش مشاوره الکترونیکی- بازنگری سرفصل دروس با هدف روزآمد نمودن علمی آموزش‌ها و افزایش مهارت‌آموزی براساس نیاز بازار کار- توسعه خدمات مشاوره استعدادیابی، هدایت تحصیلی و شغلی برای دانش‌آموزان- توسعه مشارکت با دستگاه‌های دولتی و غیردولتی	<ul style="list-style-type: none">- بندهای «۳» و «۵» سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی- بندهای «۴۵» و «۷۸» سیاست‌های کلی برنامه ششم توسعه	رقابت‌پذیری اقتصاد نیازمند طراحی طبقه‌بندی مشاغل و رعایت استانداردهای شغلی است. در بند «۳» سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی رقابت‌پذیری مطرح و اقدامات لازم برای آن در این بخش از برنامه دولت دیده شده است. افزایش مهارت‌آموزی نیز در بند «۵» این سیاست‌ها آمده است.

ردیف	اهداف کلی بخش	راهبرد	اقدام اساسی	سیاست‌های کلی	توضیحات
	افزایش اثربخشی آموزش فنی‌وحرفه‌ای و مهارت‌آموزی	تضمین کیفیت آموزش‌ها و مستمر آنها	<ul style="list-style-type: none"> - عقد تفاهمنامه با هدف برقراری ارتباط با کشورهای پیشرو و مؤسسات بین‌المللی معتبر آموزش فنی‌وحرفه‌ای و مهارت‌آموزی - ایجاد بازار آموزش فنی‌وحرفه‌ای و مهارت‌آموزی برای متقاضیان در کشورهای هدف - استفاده از رسانه‌های متنوع برای معرفی ارزش کار و مهارت‌آموزی - فرهنگ‌سازی ترویج ارزش کار و مهارت‌آموزی در برنامه‌های درسی آموزش و پرورش - همکاری تنگاتنگ و سازمان‌یافته بین سازمان آموزش فنی‌وحرفه‌ای و وزارت آموزش و پرورش برای تعمیق و توسعه فرهنگ آموزش فنی‌وحرفه‌ای در خانواده‌ها - ایجاد و استفاده از مؤسسات و نهادهای غیردولتی برای ارزشیابی کیفیت و اعتبارسنجی - انجام مطالعه پیگیرانه برای تحلیل وضعیت فعالیت مهارت‌آموختگان 	<ul style="list-style-type: none"> - بندهای «۳» و «۵» سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی - بند «۴۵» سیاست‌های کلی برنامه ششم توسعه (بند «۸» سیاست‌های کلی جمعیت) 	<p>رقابت‌پذیری اقتصاد نیازمند ارتباطات در سطح بین‌المللی است که می‌تواند در حوزه آموزش و کار باشد. توانمندی نیروی کار نیز باید به حدی باشد که با استانداردهای جهانی هماهنگی داشته باشد. فرهنگ‌سازی و اصلاح و سازگاری نظامات تربیتی با کارآفرینی و آموزش‌های فنی‌وحرفه‌ای نیز نیازمند ارائه در برنامه‌های درسی است که در هر دوی این سیاست‌ها مورد توجه قرار گرفته است.</p>

ردیف	اهداف کلی بخش	راهبرد	اقدام اساسی	سیاست‌های کلی	توضیحات
			- استفاده از ظرفیت‌های موجود دانشگاه شهید رجایی و مرکز تربیت مربی و سایر مؤسسات ذیربط برای اجرایی نمودن برنامه‌های دانش‌افزایی و ارتقای مهارتی مدرسان، هنرآموزان و مربیان مهارتی		
۵	گسترش مشارکت‌های بخش دولتی و غیردولتی آموزش فنی و حرفه‌ای و مهارت‌آموزی	طراحی بسته همکاری و حمایتی از عرضه‌کنندگان غیردولتی آموزش	- تقویت طرح کمک‌های فنی و اعتباری به بخش غیردولتی در دستگاه‌های اصلی آموزش فنی و حرفه‌ای و مهارت‌آموزی - واگذاری آموزش‌های مهارتی (رسمی و غیررسمی) کم‌هزینه و دارای ظرفیت در بخش غیردولتی به آنها - استفاده از روش واگذاری امکانات و خرید خدمات از بخش غیردولتی دارای مجوز و ظرفیت - برنامه‌ریزی برای کاهش فعالیت‌های دولتی در زمینه‌ها و رشته‌های مهارتی دارای ظرفیت در بخش غیردولتی - طراحی برنامه خرید خدمات از بخش غیردولتی در استان‌های محروم فاقد امکانات آموزش‌های مهارتی	در سایر سیاست‌های کلی به این امر توجه شده است	توجه به بخش غیردولتی و استفاده از ظرفیت بخش خصوصی در سایر سیاست‌های کلی بیان شده‌اند.

نتیجه‌گیری و پیشنهاد

الف) جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

بررسی سند لایحه برنامه ششم توسعه و مقایسه آن با سیاست‌های کلی برنامه ششم توسعه و سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی حاکی از آن است که تلاش زیادی در تدوین سند برنامه برای هماهنگی با اسناد بالادستی صورت گرفته است. حاصل این تلاش تدوین سیاست‌ها و برنامه‌های راهبردی مناسب در این راستا بوده است. البته بسیاری از اقدام‌های اساسی مذکور در این سند نیاز به برنامه‌ریزی گسترده و هماهنگی میان دستگاه‌های ارائه‌دهنده و همچنین اعتبارات مکفی دارد، اما اجرایی شدن آنها بسیاری از مشکلات حوزه آموزش‌های فنی‌وحرفه‌ای را حل خواهد کرد. در عین حال نکاتی نیز از دید تدوین‌گران مخفی مانده است که به برخی از آنها اشاره می‌شود:

۱. در سند برنامه شاخص‌های اصلی سنجش آموزش‌های فنی‌وحرفه‌ای باید مورد توجه قرار گیرد که در سند تنها به برخی شاخص‌های کمی مانند تعداد دانش‌آموز، دانشجو و نفرساعت آموزش غیررسمی توجه شده است. این شاخص‌ها موقعیت کنونی (وضع موجود) و وضع مطلوب را نمی‌تواند به‌صورت واقعی نشان دهد.

۲. رشد بهره‌وری به‌عنوان یک شاخص باید نسبت به کل نیروی کار کشور دیده شده و سپس وظیفه دستگاه‌ها برای تربیت فرد ایرانی توانمند تعیین شود یعنی تکلیف وزارت علوم، وزارت آموزش و پرورش، سازمان آموزش فنی‌وحرفه‌ای (آموزش‌های غیررسمی) در رابطه با این موضوع معلوم شود، درحالی که در سند به این مسئله توجه نشده است.

۳. اهداف مذکور در سند همه سیاست‌ها را پوشش نمی‌دهد، برخی سیاست‌ها دیده شده و برخی دیده نشده است.

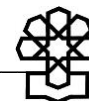
۴. برای حمایت‌های ویژه از فعالیتهای کارآفرینی شاخصی لحاظ نشده است.

۵. ستون اهداف کمی در سند باید نقطه مطلوب را نشان دهد درحالی که تنها با در نظر گرفتن رشد چنددرصدی، اهداف پایان برنامه معین شده است.

۶. تنظیم رابطه بین تحصیل و اشتغال در بند «۴» سیاست‌ها یک برون‌داد است که باید شاخص داشته باشد. مثلاً شاید از طریق افزایش سهم آموزش‌های فنی‌وحرفه‌ای از نظام آموزشی باشد شاید از طریق افزایش سهم دانش‌آموز متوسطه باشد یا کاردانی و

۷. بخش خصوصی دو گونه تعریف می‌شود: گاهی در اجراست مانند آموزشگاه‌های آزاد فنی‌وحرفه‌ای، گاهی بنگاه‌های اقتصادی هستند که باید مشخص شود کدام یک از این دو مورد نظر است.

۸. در بخش اقدام‌های اساسی باید به موضوعات دروندادی مانند منابع مالی، نیروی انسانی، فضا و تجهیزات، زمان آموزش، قوانین و مقررات توجه کند.

۹. برخی از اقدام‌های اساسی که اقدامات مناسبی نیز هستند ارتباط چندانی با سیاست‌های کلی برنامه ششم و اقتصاد مقاومتی ندارند و به نظر فراتر از آنها می‌رسد. برخی اقدامات نیز در راستای تحقق سایر سیاست‌های کلی هستند.

ب) پیشنهادها

جهت تکمیل ایرادهای وارد بر سند و اجرای سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی و برنامه ششم توسعه اقداماتی به شرح ذیل لازم است:

۱. بهتر است یک الگوی برنامه‌ریزی و برنامه‌نویسی مشترک میان دولت و مجلس مورد توافق قرار گیرد که بتوان به سادگی لایحه برنامه را بررسی کرد و از ایجاد تنش‌هایی که بررسی برنامه را زمانبر و انرژی‌بر می‌کند پیشگیری کرد.

۲. اقداماتی که با سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی، برنامه ششم و ... ارتباط مستقیم دارد به‌عنوان هدف و حکم در قانون برنامه ششم آورده شود.

۳. شاخص‌های آموزش‌های فنی و حرفه‌ای اعم از درون‌داد، فرآیند، برون‌داد و نتیجه و پیامد تعیین شود و در ترسیم وضع موجود و مطلوب مورد توجه قرار گیرد.

منابع و مأخذ

۱. سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی.
۲. سیاست‌های کلی برنامه ششم توسعه.
۳. سیاست‌های کلی جمعیت.
۴. لایحه برنامه ششم توسعه.
۵. سند برنامه ششم توسعه.

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شماره مسلسل: ۱۵۱۴۶

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: «لایحه احکام مورد نیاز اجرای برنامه ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران (۱۳۹۵-۱۳۹۹) - ویرایش جدید» (حوزه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای)

نام دفتر: مطالعات اجتماعی (گروه فنی و حرفه‌ای)

تهیه و تدوین: محبوبه محمدعلی

ناظر علمی: علی اخوان بهبهانی

متقاضی: کمیسیون آموزش عالی، تحقیقات و فناوری

ویراستار تخصصی: _____

ویراستار ادبی: _____

واژه‌های کلیدی: _____

تاریخ انتشار: ۱۳۹۵/۷/۱۰